

Data.OD – fase 1

**Een gezamenlijke en robuuste basisvoorziening voor het
ontsluiten van externe databronnen voor DCMR en I-GO**

Verkort projectplan

Datum: 14-4-2026

Auteur: Projectteam Data.OD

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel van het projectplan	3
1.3	Totstandkoming.....	3
1.4	Leeswijzer	4
2	Onze ambitie	5
2.1	Een gezamenlijk datafundament.....	6
2.2	Gefaseerde ontwikkeling	7
2.3	Doel van fase 1	8
2.4	Doelgroep in fase 1	9
3	Afbakening en resultaat (MVP)	10
3.1	Scope van fase 1.....	10
3.2	Architectuurkaders	10
3.2.1	Enterprise architectuur	11
3.2.2	Business architectuur	11
3.2.3	Informatie-architectuur.....	12
3.2.4	Data-architectuur	12
3.2.5	Applicatie-architectuur	13
3.2.6	Technische architectuur	13
3.3	Prioritering van databronnen	14
3.4	Metadatering	15
3.5	Functionele en niet-functionele vereisten	17
4	Projectaanpak	18
4.1	Epics en features.....	18
4.2	Indicatieve planning	20
5	Governance en projectorganisatie	21
5.1	Projectstructuur	21
5.2	Datagovernance	22
5.3	Relatie en communicatie met stakeholders	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Binnen het VTH-stelsel (vergunningverlening, toezicht en handhaving) speelt data een steeds centralere rol. Omgevingsdiensten gebruiken externe databronnen onder meer voor risicogericht toezicht, beoordeling aanvragen en meldingen, beleidsontwikkeling en sturing op capaciteit. Veel omgevingsdiensten ontsluiten, beheren en contracteren afzonderlijk dezelfde externe databronnen. Dit leidt tot versnippering, dubbele kosten, verschillen in datakwaliteit en onduidelijkheid over eigenaarschap en doelbinding.

Tegelijkertijd staan zowel DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR) als de 8 omgevingsdiensten die zijn aangesloten bij I-GO (ODA, ODDV, ODR, ODV, ODGM, OVIJ, ODT en FUMO) aan de vooravond van een (door)ontwikkeling van hun dataplatform. Dit creëert een momentum om krachten te bundelen en een gezamenlijke basisvoorziening te realiseren voor het ontsluiten van externe databronnen. Door nu samen op te trekken, kan worden voorkomen dat opnieuw parallelle oplossingen worden gebouwd en ontstaat een fundament voor bredere landelijke samenwerking tussen omgevingsdiensten.

De behoefte aan samenwerking wordt breed gedeeld, maar vraagt om een pragmatische eerste stap. In plaats van direct te sturen op volledige standaardisatie of gezamenlijke informatieproducten, is gekozen voor een gefaseerde aanpak. Daarbij wordt gestart met het centraal en beheerst ontsluiten van externe databronnen “as-is”. Dit vormt de aanleiding voor fase 1 van het project Datapunt Omgevingsdiensten (Data.OD).

1.2 Doel van het projectplan

In voorliggend plan beschrijven we de kaders waarbinnen fase 1 van het project Data.OD wordt uitgevoerd. Deze fase is het begin van een grote ontwikkeling voor DCMR en de omgevingsdiensten die gebruik maken van het dataplatform van I-GO, maar ook voor andere omgevingsdiensten die na fase 1 gebruik kunnen maken van de voorziening.

Het primaire doel van het projectplan is het vastleggen van de beoogde resultaten en de aanpak om daar te komen, zodat de verwachtingen over en weer duidelijk zijn. Het projectplan wordt gebruikt om te komen tot een besluit over de realisatie van het project door de Stuurgroep Data.OD. De Stuurgroep bestaat uit een afvaardiging van de directie van DCMR en ODDV (als host van I-GO) en adviseurs van beide organisaties. Na het besluit kan gestart worden met de realisatie.

1.3 Totstandkoming

De penvoering van voorliggend projectplan is belegd bij een voorlopige werkgroep, onder aansturing van een aangestelde kwartiermaker. In de werkgroep nemen medewerkers van DCMR en ODDV deel. Door de kwartiermaker zijn diverse gesprekken gevoerd met betrokkenen om de beoogde resultaten en aandachtspunten voor de realisatie scherp te krijgen. De medewerkers hebben hun kennis en ervaring ingebracht om het projectplan van de juiste inhoudelijke kaders te voorzien. Besluitvorming vindt plaats door de Stuurgroep Data.OD.

1.4 Leeswijzer

Het project Data.OD is ontstaan vanuit de ambitie om met landelijke uitwisseling van data effectiever en efficiënter te werken aan een schone, veilige en gezonde leefomgeving. Deze ambitie vormt het startpunt voor het project en is beschreven in hoofdstuk 2 en daar ook uitgewerkt in het doel en de doelgroep. De afbakening van het resultaat is beschreven in hoofdstuk 3.

In hoofdstuk 4 worden de stappen en fasen beschreven in de projectaanpak. De governance, projectorganisatie en communicatie staan in hoofdstuk 5.

2 Onze ambitie

Omgevingsdiensten ontwikkelen zich tot kennispartner voor de fysieke leefomgeving. Daarbij is de beschikbaarheid van goede, betrouwbare data een essentiële randvoorwaarde. Zowel voor de omgevingsdiensten om hun werk goed te kunnen doen, als voor de burger en overige belanghebbenden om te zorgen voor een schone, veilige en gezonde leefomgeving.

Met betere data en gerichte toepassingen kunnen omgevingsdiensten effectiever en efficiënter werken aan deze leefomgeving. Het maakt het mogelijk om betere keuzes te maken, gericht te sturen en meer effect te bereiken. In de huidige situatie ontbreekt data echter nog regelmatig, is deze moeilijk toegankelijk en zijn toepassingen om de data optimaal te benutten niet altijd beschikbaar. Door omgevingsdiensten ontwikkelde toepassingen zijn vaak lastig te gebruiken voor andere omgevingsdiensten, doordat zij gebruik maken van andere data(bronnen). Door gebruik van dezelfde databronnen wordt uitwisseling van toepassingen vereenvoudigd.

Daarnaast is er behoefte aan meer landelijke eenheid en uniformiteit in de uitvoering van VTH-milieutaken. Het principe “26 = 1” betekent dat omgevingsdiensten gezamenlijk optrekken en zo een gelijkwaardige partner zijn voor landelijke partijen zoals ILT en NVWA.

Maatschappelijke impact: een gezonde leefomgeving door datagestuurde innovatie

Data.OD is de onmisbare schakel voor een moderne, transparante overheid. Door informatie op landelijk niveau te ontsluiten, wordt het fundament gelegd voor de ontwikkeling van risicomodellen en toepassingen die direct bijdragen aan een schoner, veiliger en gezonder Nederland. Het project transformeert data van een beheervraagstuk naar een maatschappelijk instrument voor een schone, veilige en gezonde leefomgeving.

1. Fundament voor geavanceerde risicobeheersing. Het landelijk harmoniseren en ontsluiten van databronnen fungeert als de noodzakelijke bouwsteen voor de ontwikkeling van nieuwe, slimme toepassingen.

- Ontwikkeling van risicomodellen: de beschikbaarheid van uniforme, kwalitatieve data maakt het mogelijk om betrouwbare, grensoverschrijdende risicomodellen te ontwikkelen. Hiermee kunnen de omgevingsdiensten in de toekomst niet alleen achteraf controleren, maar ook voorspellen waar risico's voor de volksgezondheid en veiligheid ontstaan.
- Datagestuurde prioritering: dankzij deze data-infrastructuur kan toezicht en handhaving in een volgende fase gericht worden op de grootste maatschappelijke opgaven, waardoor de effectiviteit van de publieke inzet direct wordt vergroot.

2. Efficiëntie en schaalbaarheid door uniformiteit. Het principe van “26 = 1” zorgt voor een versnelling in innovatie en een reductie van de maatschappelijke kosten.

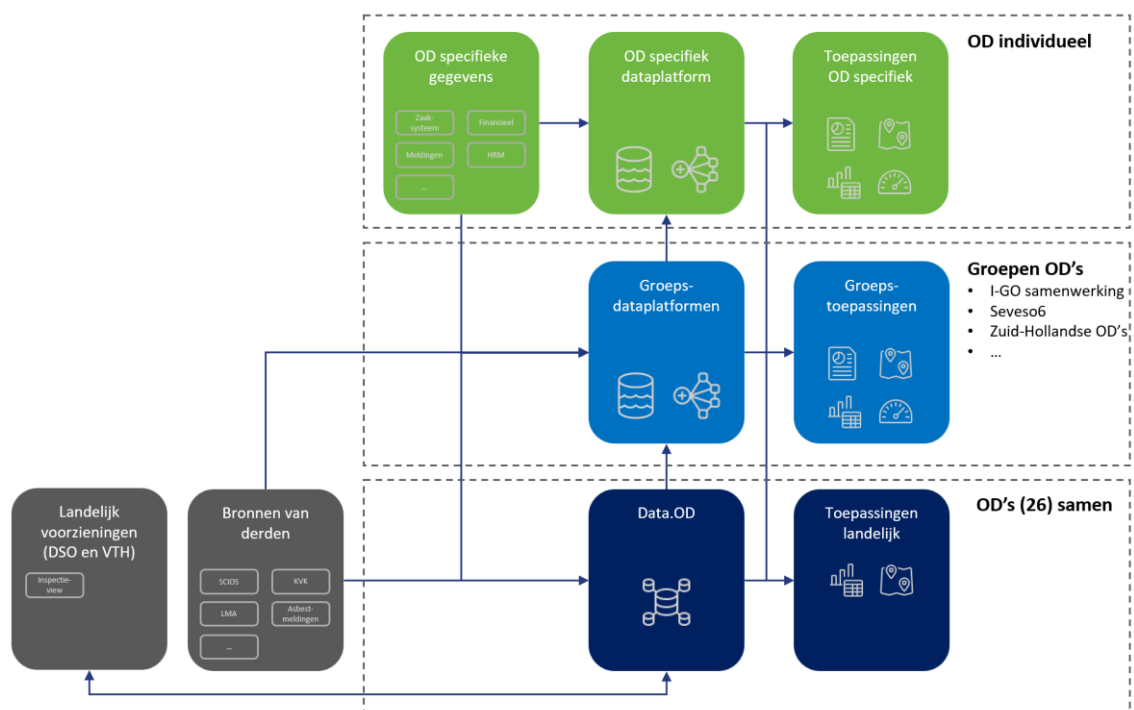
- Gezamenlijke innovatie: door gebruik te maken van identieke databronnen kunnen (de)centraal ontwikkelde functionaliteiten (zoals dashboards, kaartbeelden en analysemodellen) zonder kostbare aanpassingen door alle omgevingsdiensten worden overgenomen.
- Verlaging van publieke lasten: de reductie van het aantal complexe koppelingen tussen verschillende diensten en externe bronnen leidt tot een aanzienlijke besparing op beheer- en ontwikkelkosten. Dit maakt meer ruimte vrij voor de daadwerkelijke uitvoering van milieutaken.

2.1 Een gezamenlijk datafundament

Een gezamenlijk datafundament voor omgevingsdiensten vormt hiervoor de basis. Dit maakt het mogelijk om kostenefficiënt toegang te krijgen tot externe databronnen én om data te gebruiken vanuit één gezamenlijke taal en definities, zoals bepaald in het Centraal Informatiemodel VTH Fysieke Leefomgeving (CIm VTH FLo).

Het gezamenlijk datafundament geeft enerzijds invulling aan de behoefte (en vaak ook nog noodzaak) aan autonomie en flexibiliteit van individuele en groepen omgevingsdiensten. Anderzijds geeft het invulling aan de wens voor de ontwikkeling van een gezamenlijke basis. Daarbij maken we onderscheid in drie niveaus van samenwerking, namelijk landelijke samenwerking (26 diensten), samenwerking tussen groepen omgevingsdiensten (zoals I-GO, Seveso, Zuid-Hollandse samenwerking) en samenwerking binnen een afzonderlijke omgevingsdienst. De landelijke samenwerking leidt tot een Dataknooppunt Omgevingsdiensten én landelijke toepassingen.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen de data (as-is) bij de bron, het dataplatform (de omgeving waarin data naar binnen wordt gehaald, wordt opgewerkt en beschikbaar wordt gesteld voor toepassingen) en de toepassingen die gebruik maken van data (informatieproducten zoals risicomodellen, dashboards en GIS viewers maar ook aan data-analyses en AI toepassingen).

Door te werken met dezelfde taal en definities wordt het eenvoudiger om elkaars toepassingen en goede voorbeelden te gebruiken en verder te ontwikkelen. Zo ontstaat een gezamenlijke kweekvijver voor nieuwe toepassingen die bijdragen aan een betere uitvoering van de VTH-taken.

2.2 Gefaseerde ontwikkeling

Een gezamenlijk datafundament is een werk van lange adem. Naast de technische uitdagingen, zijn er o.a. uitdagingen ten aanzien van privacy en dataveiligheid, financiën en capaciteit, eigenaarschap en governance van data en de voorziening én belangen van organisaties om data niet of beperkt te delen. Dit vereist een gefaseerde aanpak.

Een eerste implementatie van Data.OD zal een beperkte scope hebben. Op hoofdlijnen hebben we daarbij ook in beeld wat we op middellange en lange termijn willen bereiken. Dit betekent dat we bij iedere inrichtingskeuze ook de lange termijn in het oog zullen houden om te voorkomen dat we een weg in slaan die ons later tegen zal werken. Ook betekent dit dat we geen keuzes zullen maken op onderdelen die op dat moment nog niet relevant zijn. Een voorbeeld is het hanteren van Clm VTH FLo. Deze wordt pas relevant op middellange termijn, waardoor we hierover in fase 1 geen uitspraken zullen doen.

Relevante keuzes op gebied van compliancy (waaronder security en privacy), architectuur en governance zullen altijd tijdig met materiedeskundigen en indien nodig binnen de juiste gremia worden besproken.

Korte termijn

Op korte termijn worden externe databronnen gezamenlijk binnengehaald en ontsloten voor omgevingsdiensten. Binnenhalen en ontsluiten gebeurt met aandacht voor privacy en dataveiligheid; met eigenaren van databronnen en gebruikers worden afspraken vastgelegd over het gebruik van de data. Data wordt “as-is” beschikbaar gesteld aan omgevingsdiensten, zodat hun medewerkers toegang krijgen tot relevante en actuele data van derden. Deze data is nog niet gestandaardiseerd of bewerkt. Deze ambitie op de korte termijn bestaat uit twee fasen:

- Fase 1: binnenhalen en ontsluiten van 15 externe databronnen op één dataplatform en beschikbaar stellen van deze databronnen aan DCMR en de bij I-GO aangesloten omgevingsdiensten.
- Fase 2: inrichten van de beheerorganisatie, gericht op:
 - het onderhouden van de 15 externe databronnen,
 - binnenhalen en ontsluiten van overige externe databronnen,
 - beschikbaar stellen van databronnen aan overige omgevingsdiensten.

Het is belangrijk dat het fundament dat nu wordt gelegd toekomstbestendig is en ruimte biedt voor verdere ontwikkelingen. Daarmee kunnen omgevingsdiensten hun positie binnen het VTH-stelsel versterken. Tegelijkertijd is de strategie op langere termijn nog volop in ontwikkeling. Veel is mogelijk, maar het is belangrijk om flexibiliteit te behouden en tegelijkertijd het gesprek over de gezamenlijke toekomst actief te blijven voeren

Middellange termijn

Op de middellange termijn ligt de focus op het standaardiseren en verrijken van externe databronnen, bijvoorbeeld door de data te converteren naar een gegevensset volgens het Clm VTH FLo. Hierdoor wordt data beter vergelijkbaar, uitwisselbaar en bruikbaar in verschillende toepassingen.

Daarnaast wordt gekeken naar het gestructureerd aanleveren van data uit interne bronnen van omgevingsdiensten aan landelijke registers, zoals Inspectieview, rMBA en REV.

Lange termijn

Op langere termijn kan het datalandschap verder worden uitgebreid. Denk hierbij aan:

- uitbreiding van datastromen (zowel inkomend als uitgaand)
- het leggen en benutten van meer relaties tussen interne en externe databronnen
- verdere verrijking van data
- ontwikkeling van nieuwe toepassingen die gebruikmaken van het gezamenlijke datafundament

2.3 Doel van fase 1

De centrale businessvraag achter Data.OD luidt: hoe voorkomen we dat omgevingsdiensten afzonderlijk vergelijkbare externe databronnen ontsluiten, beheren en juridisch organiseren, terwijl het informatieaanbod (van de databronnen) én de informatiebehoefte (van de datagebruikers) grotendeels overlapt?

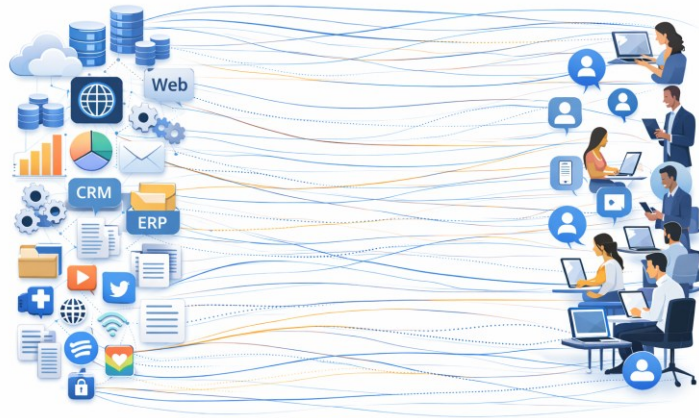
In de huidige situatie halen verschillende omgevingsdiensten dezelfde externe bronnen binnen via eigen koppelingen, eigen contracten en eigen technische oplossingen. Dit leidt tot:

- Dubbele investeringen in techniek en beheer
- Versnipperde governance en onduidelijk eigenaarschap
- Verschillen in datakwaliteit en interpretatie
- Hogere kwetsbaarheid bij wijzigingen in externe bronnen

De korte termijn (zie 2.2) van het project Data.OD staat in het teken van het realiseren van een gezamenlijke, robuuste basisvoorziening voor het ontsluiten van externe databronnen voor omgevingsdiensten. Het project bouwt voort op het initiatief van DCMR en de omgevingsdiensten die op I-GO zijn aangesloten, die gezamenlijk hebben verkend hoe een landelijke samenwerking op het gebied van data vorm kan krijgen zonder dat dit ten koste gaat van de autonomie van individuele diensten.

Het doel van fase 1 is het centraal, beheerst en schaalbaar binnenhalen van 15 externe databronnen en beschikbaar stellen aan DCMR en de omgevingsdiensten die bij I-GO zijn aangesloten. Daarbij wordt de data in deze fase “as-is” beschikbaar gesteld. Dit betekent dat de inhoud van de bron niet wordt geharmoniseerd of gemodelleerd naar een (landelijk) informatiemodel, maar dat de technische ontsluiting, beschikbaarstelling en governance centraal worden georganiseerd. Daarmee ontstaat een gemeenschappelijke data-infrastructuur waarop individuele omgevingsdiensten kunnen aansluiten.

Door het binnenhalen van externe databronnen centraal te organiseren, ontstaat schaalvoordeel. Iedere omgevingsdienst hoeft nog maar één aansluiting te realiseren op Data.OD in plaats van tientallen losse koppelingen te onderhouden. Dit reduceert niet alleen kosten, maar verhoogt ook de beheersbaarheid en transparantie.

Daarnaast wordt met fase 1 een belangrijke stap gezet richting professionelere datagovernance. Per bron worden afspraken vastgelegd over doelbinding, verversingsfrequentie, data-eigenaarschap en beschikbaarheidsvoorwaarden. Daarmee wordt compliance versterkt en ontstaat een duidelijk kader voor verantwoord datagebruik.

De meerwaarde zit daarmee op vier niveaus:

1. Efficiëntie – minder dubbele inspanning.
2. Kwaliteit – één versie van externe brondata per set.
3. Governance – heldere verantwoordelijkheden en afspraken.
4. Wendbaarheid – sneller aansluiten van nieuwe bronnen en diensten.

Fase 1 vormt daarmee niet alleen een technische stap, maar ook een organisatorische professionaliseringsslag.

2.4 Doelgroep in fase 1

De primaire doelgroep bestaat uit medewerkers van DCMR en bij I-GO aangesloten omgevingsdiensten die externe bronnen (willen gaan) gebruiken voor hun VTH-werkzaamheden. Door voor hen een goede aansluiting op die bronnen te realiseren, kunnen zij beter (efficiënter, effectiever en beter beheerst) gebruik maken van die data. Zij fungeren als launching customers en eerste gebruikers van de voorziening. In een latere fase (buiten dit projectplan) kunnen ook overige omgevingsdiensten gebruik maken van het Data.OD. Met deze gefaseerde aanpak wordt direct waarde geleverd aan de eerste aangesloten diensten, terwijl de voorziening zodanig wordt ingericht dat opschaling naar alle omgevingsdiensten mogelijk is.

Overige betrokkenen zijn:

- Omgevingsdienst NL (in het kader van toekomstige regie),
- Bronhouders
- Bevoegde gezagen
- Samenwerkingsverbanden (zoals veiligheidsregio's en waterschappen)
- Interne dataplatformteams van DCMR en I-GO

3 Afbakening en resultaat (MVP)

3.1 Scope van fase 1

Fase 1 richt zich uitsluitend op het binnenhalen van 15 externe databronnen in onbewerkte vorm en beschikbaar stellen aan DCMR en bij I-GO aangesloten omgevingsdiensten. Dit betekent concreet dat de voorziening:

- Een Azure-gebaseerde infrastructuur inricht voor Data.OD
- Externe databronnen ontsluit voor OD's via Data.OD interface (geautomatiseerde koppelingen)
- De data beschikbaar stelt aan aangesloten omgevingsdiensten
- Per bron metadata en documentatie vastlegt, te bundelen in catalogus
- Juridische afspraken (zoals GLO's) borgt waar nodig

De vorm waarmee data beschikbaar wordt gesteld wordt bij voorkeur geharmoniseerd. Wel aanbieden in verschillende vormen, zoals originele vorm en tabelvorm.

Wat nadrukkelijk buiten scope valt, zijn inhoudelijke standaardisatie, harmonisatie naar een landelijk informatiemodel (zoals CIM-FLO), of de ontwikkeling van dashboards en toepassingen. Ook het hosten van het register Milieubelastende Activiteiten (RMBA) maakt geen onderdeel uit van deze fase, tenzij de stuurgroep hier expliciet anders over besluit.

De keuze voor deze beperkte scope is bewust. Door te focussen op het fundament (techniek en governance) wordt snel waarde geleverd zonder te verzanden in definities en harmonisatiediscussies.

3.2 Architectuurkaders

Bij de inrichting van Data.OD en de benodigde koppelingen voor ontvangst en levering zal in de basis worden teruggevallen op algemene landelijke kaders en referentie architecturen. De volgende kaders vormen de basis voor de inrichting van Data.OD:

- AVG en U-AVG
- Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)
- Forum Standaardisatie
- NORA Verbindende Architectuurafspraken, waarbij voornamelijk de 'implicaties' richting geven aan inrichting.
- DCAT-AP-NL (versie 3.0) voor metadatering

Voor Data.OD hanteren we het principe 'Comply or Explain' ten aanzien van deze landelijke standaarden.

Compliance by design

Essentieel bij het tot stand komen van Data.OD is dat compliance aspecten vanaf het begin meegenomen worden in ontwerp en implementatie, compliance by design. Dit voorkomt dat deze aspecten achteraf met veel meerwerk moeten worden geïmplementeerd. Bij aspecten binnen compliance by design voor Data.OD moet in eerste instantie worden gedacht aan security en privacy by design, maar ook aspecten als ethics (waar van toepassing), archiving (bewaartermijnen) en open by design zullen (beperkt) van toepassing zijn.

Naast richtinggevende kaders en compliance by design is het belangrijk om vanaf het begin aandacht te schenken aan aspecten als governance en adoptie. De keuzes voor de governance van Data.OD zijn medebepalend bij inrichtingskeuzes. Verkeerde keuzes kunnen leiden tot meerwerk en/of vertraging. Adoptie vanaf het begin van het traject zorgt ervoor dat de juiste mensen op het juiste moment worden meegenomen. Dit vergroot draagvlak, wat weer leidt tot een soepeler gebruik en beheer van Data.OD.

Note: Architectuurkaders moeten niet fungeren als een vertragende factor voor de implementatie van Data.OD. De architectuurkaders op het juiste moment zullen juist als katalysator moeten fungeren.

3.2.1 Enterprise architectuur

Data.OD is een centrale voorziening voor het ontvangen en ontsluiten van data afkomstig van diverse landelijke bronapplicaties, zoals basisregistraties en diverse kernregistraties (LAVS, Amice, RVO, etc.). Data.OD gaat hiermee fungeren als een afhaalpunt van de landelijke data voor aangesloten OD's. Data.OD is hiermee nadrukkelijk géén vervanging is van lokale dataplatformen, maar een landelijke basislaag voor externe bronnen.

Vooralsnog zal dit 'fysieke levering' (kopiëren) van datasets inhouden. Hiermee kan de aangesloten OD de data overnemen naar zijn eigen Data Platform. Door het fysiek leveren van datasets aan OD's voldoet Data.OD niet aan het principe van Common Ground. Op termijn zal onderzocht worden of Data.OD meer als een ¹feeder moet gaan fungeren. Momenteel zijn hier nog geen plannen voor.

Data.OD zal gepositioneerd worden als een zelfstandig platform. Dit betekent dat er geen beperkende relaties zijn met de data platformen van I-GO en DCMR (de initiërende partijen). Hiermee kan de garantie worden geboden dat (op termijn) ook andere OD's kunnen aansluiten op de centrale voorziening.

We werken volgens de kernwaarden en kwaliteitsdoelen van de NORA. Voor Data.OD geldt hierbij specifiek:

- Maak heldere afspraken over aanbieden en afnemen van diensten, waaronder eventueel van toepassing zijnde vergoedingen (afbakening van verantwoordelijkheden). Doe dit zowel vooraf als bij het afsluiten.
- Leg de inhoud van de dienst en het akkoord hierop schriftelijk vast, in de vorm van een Service Level Agreement (SLA), een Gegevens Leverings Overeenkomst (GLO), of in wet- en regelgeving.

Hiermee kan de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de dienstverlening voor de aangesloten OD's geborgd worden.

3.2.2 Business architectuur

Data.OD zal als knooppunt gaan fungeren voor het aanleveren en ontsluiten van brondata uit vele basis- kern- en algemene registraties. Het dataknooppunt zal niet direct worden gekoppeld aan primaire processen. OD's hebben wel de mogelijkheid om de datasets af te nemen en intern te gebruiken bij de inrichting van hun primaire en secundaire processen. Door het niet ondersteunen van een directe koppeling met primaire processen is het ook niet nodig om aan de allerhoogste beschikbaarheidseisen te voldoen.

De regie op het dataknooppunt ligt tijdelijk bij DCMR en Omgevingsdienst De Vallei, met het doel dit later onder ODNL te brengen. We maken diensten inzichtelijk via een servicecatalogus. Gestart zal worden met 15 datasets, wat na succes snel zal groeien. DCMR en Omgevingsdienst De Vallei zullen gezamenlijk de prioritering van de beschikbare datasets op zich nemen.

Het eigenaarschap en beheer van Data.OD ligt bij de Omgevingsdienst De Vallei. Het eigenaarschap van de datasets ligt bij de bronhouder van de dataset. De beheerders van Data.OD zullen de aansluiting van nieuwe datasets en het periodiek verversen van de datasets verzorgen.

¹ Hieronder verstaan we een service die een verbinding legt tussen de bron en de gebruiker, zonder de data daadwerkelijk op te slaan.

Hierbij zullen diverse werkprocessen worden ingericht, zoals:

- Proces voor aansluiten nieuwe bron
- Proces voor periodiek verversen van datasets
- Escalatie bij datakwaliteitsissues
- Opstellen van GLO's
- Besluitvorming over prioritering nieuwe sets

Na livegang van Data.OD zullen alleen DCMR en alle bij I-GO aangesloten OD's zijn afnemer zijn. Wanneer de governance goed is ingericht kunnen ook andere OD's aansluiten op Data.OD. Voorwaarden zijn hierbij dat:

- De processen rondom datalevering en -beheer zijn ingericht
- GLO's zijn afgestemd
- Het kostenmodel voor deelnemende partijen duidelijk is

3.2.3 Informatie-architectuur

Data.OD fungeert als centrale voorziening waarbij we strikt sturen op:

- Herkomst: Informatieobjecten worden gestandaardiseerd beschreven en verwijzen altijd naar de bron.
- Eenmalige uitvraag: We bevorderen hergebruik en slaan gegevens uniek op voor meervoudig gebruik.

Bij iedere dataset zullen definities van de bron gehanteerd worden. Verder zullen de datasets conform DCAT worden gemetadateerd. Daarbij is het mogelijk om meerdere versies van een dataset aan te bieden. Hierbij is essentieel dat er afspraken worden gemaakt over bewaartermijnen en dichtheid van historische datasets. Verversingsregels zullen per dataset ingeregeld worden. Hierbij is de verversingsgraad afhankelijk van de mutatiegraad aan de bron, maar ook de frequentie van afname.

In fase 1 is expliciet gekozen voor ontsluiting "as-is". Dat betekent:

- Geen inhoudelijke harmonisatie
- Geen modellering naar één landelijk informatiemodel
- Wel expliciete vastlegging van herkomst, doelbinding en context

De informatie-architectuur vormt daarmee de brug tussen brondata en toekomstig gebruik (bijv. in CIM-FLO of andere modellen in latere fases).

3.2.4 Data-architectuur

We hanteren een Medallion-structuur (Bronze, Silver, Gold). In de huidige fase ligt de nadruk op de Bronze-laag (RAW), waarbij we data 'as-is' binnenhalen zonder schema-dwang om flexibiliteit te behouden. We stellen de data beschikbaar in een gezuiverde Silver-laag, waar we technische correcties uitvoeren (zoals het rechtzetten van namen bij schema-drift) zodat afnemers een stabiele basis hebben.

- Scheiding: Er is een strikte scheiding van datasets. In de Bronze-fase borgen we dit fysiek door gescheiden folderstructuren met Access Control Lists (ACL's) per OD (Privacy by Design).
- Kwaliteit: We verifiëren de kwaliteit van begin tot eind en leggen metadata vast over bewaartermijnen en context.
- Privacy: Dataclassificatie en doelbinding worden op dataniveau toegepast. We voorkomen dat persoonsgegevens uit de ene regio zichtbaar zijn voor de andere regio.

Voor Data.OD fase 1 geldt:

- Ruwe opslag van brondata
- Geen transformatie naar businessmodellen
- Eventueel meerdere ontsluitingsvormen (bijv. XML én relationele weergave)
- Heldere afspraken over bewaartermijnen

Deze architectuur voorkomt dat het datapunt onbedoeld transformeert tot een datawarehouse met complexe bewerkingen.

3.2.5 Applicatie-architectuur

Binnen Data.OD scheiden we data strikt van de applicatieve logica. Om te voldoen aan de diverse behoeften van de Omgevingsdiensten hanteren we een hybride ontsluitingsstrategie:

- Directe Databasekoppeling (SQL Endpoint): Voor OD's die de data direct willen inladen in hun eigen ETL-tooling of Power BI omgevingen, bieden we een directe SQL-koppeling van het data/lakehouse. Dit garandeert maximale performance voor grote volumes.
- API-ontsluiting: Het projectteam gaat onderzoeken of het ook mogelijk is om data te ontsluiten voor integratie in specifieke applicaties of portalen doormiddel van REST-API's aan. Dit bevordert de interoperabiliteit en zorgt ervoor dat data ook op record-niveau opgevraagd kan worden.

Door deze keuze blijven we flexibel: we ondersteunen de "power user" (directe SQL) én de applicatie-ontwikkelaar (API).

Het ligt momenteel niet in de lijn om Data.OD meervoudig voor DEV, TEST en PROD in te richten. Het is wel de bedoeling om voor testdoeleinden adequate middelen in te zetten. Hierbij moet gedacht worden aan testgerichte aanvullende componenten, waarmee zeer gericht en zo productie-echt mogelijk kan worden gevalideerd of aanpassingen correct zijn.

Data.OD zal als een zelfstandige omgeving beschikbaar worden gesteld. Dit houdt in dat het geen functionele en technische verwevenheid heeft met bestaande data platformen van IGO of DCMR. Hierbij zal een keuze moeten worden gemaakt uit de volgende opties voor de positionering van Data.OD.

- Een zelfstandige tenant die gezamenlijk wordt bekostigd
- Een zelfstandige subscription binnen een bestaande tenant

Bij de aansluiting op Data.OD en de levering van datasets zal nadrukkelijk gestuurd worden op security en privacy aspecten. Uitwerking met experts zal invulling geven aan deze aspecten.

Zoals hierboven aangegeven zijn binnen de applicatie-architectuur nog meerdere onzekerheden. Hierop moet de komende periode antwoord op worden gevonden. De uiteindelijke applicatie-architectuur beschrijft:

- Op welke infrastructuur Data.OD wordt neergezet, op een bestaande of nieuwe tenant
- Welke applicaties of services de data ontsluiten
- Koppelvlakken (API's, datashares, pipelines)
- Relatie met lokale dataplatformen
- Hoe individuele omgevingsdiensten technisch aansluiten
- Hoe mogelijkheden voor DEV, TEST en PROD worden ingericht

Deze architectuur is bepalend voor schaalbaarheid en onderhoudbaarheid.

3.2.6 Technische architectuur

Data.OD wordt gerealiseerd binnen de publieke cloud (Microsoft Azure). Deze keuze is gebaseerd op de 'Strategische Evaluatie Cloudbeleid Rijk 2022'. Hierin stelt de staatssecretaris dat het gebruik van publieke clouddiensten is toegestaan en noodzakelijk voor de maatschappelijke opgaven van de digitale overheid, mits voldaan wordt aan strikte risico-analyses (DPIA) en passende maatregelen.

Voor de inrichting van Data.OD binnen Microsoft Azure zijn twee inrichtingskeuzes:

- Microsoft Fabric
- Microsoft Native PaaS

Microsoft Fabric is gepositioneerd als een SaaS oplossing, waarbij de standaard inrichting en beheerstructuur van Microsoft wordt gevolgd. Bij Microsoft Native PaaS moet de oplossing volledig zelf opgebouwd worden met de diverse bouwblokken binnen Azure, zoals bijvoorbeeld Databricks, Easymorph, Data Factory, etc. Bij Native PaaS zijn de mogelijkheden wellicht wat groter, maar kost inrichting en beheer veel meer energie en tijd. Voorkeur ligt daardoor momenteel bij Microsoft Fabric. De definitieve keuze zal op korte termijn gemaakt moeten worden.

Belangrijke aspecten voor de technische inrichting

- Cloud Native: We kiezen voor een cloud-native benadering binnen Azure. Voor de stabiliteit werken we met een gescheiden componenten op basis van aparte Azure Subscriptions.
- Security: We hanteren een Zero-Trust model. De toegang tot database-koppelingen en API's wordt beveiligd via IP-whitelisting (alleen toegestane locaties) in combinatie met Entra ID (MFA) voor externe connecties. In sommige gevallen ontkomen we wellicht niet aan een machine2machine koppeling, dit moet het projectteam onderzoeken.
- Encryptie: Gegevens zijn versleuteld in rust en transport middels TLS 1.2 + en Azure Disk en database Encryption.
- Waar nodig en mogelijk wordt logging en audit-trail ingeregeld. Logbestanden en audit-trails spelen een sleutelrol in het detecteren van aanvallen en het afhandelen van incidenten.

Binnen Microsoft Azure zijn schaalbaarheid en onderhoudbaarheid vrij gemakkelijk in te richten. Zowel Microsoft Fabric als Microsoft Native PaaS hebben standaard voorzieningen voor o.a.:

- Flexibel op- en afschalen van resources
- Monitoring van beschikbare resources
- Versleuteling van data
- Versleuteling van verbindingen
- Inrichten van toegang
- Monitoring van kosten

Deze architectuur bepaalt de robuustheid van de voorziening.

3.3 Prioritering van databronnen

Hoewel het uiteindelijke doelbeeld uitgaat van 50 tot 100 externe databronnen, wordt in fase 1 gestart met een beperkte set van 15 prioritaire bronnen. De selectie vindt plaats op basis van objectieve criteria:

- Wordt de dataset gebruikt door meerdere OD's? (*Ja* = 4, *Nee* = 0)
- Grootte van de gebruikersgroep (*Groot* = 3, *Middel* = 2, *Klein* = 1)
- Wordt de dataset gebruikt in risicomodellen? (*Ja* = 2, *Nee* = 0)
- Is de dataset een basisregistratie? (*Ja* = 1, *Nee* = 0)

Vervolgens werd via de totaalscore een sortering gemaakt om te bepalen welke datasets in aanmerking komen. Echter is er nog wel subjectief gekeken naar de volgende criteria om tot de definitieve set van 15 datasets te komen.

- Technische haalbaarheid
- Juridische uitvoerbaarheid
- Toekomstbestendigheid
- Diversiteit (zowel technisch, juridisch, datagovernance, privacy)

Hiermee wordt een “no regret”-aanpak gehanteerd: bronnen die vrijwel zeker ook op langere termijn relevant blijven, krijgen voorrang.

De prioritering wordt vastgesteld door de Product Owner in afstemming met de stuurgroep en betrokken dataplatformteams.

In fase 1 zullen we de volgende datasets gaan ontsluiten:

Naam bron	Specificatie	Leverancier
BAG	<i>Verblijfsobject</i>	Kadaster
KvK - Handelregister		Handelregister
Postcodegebieden		CBS
Amice	Ontvangstmeldingen	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA)
Energielabels		EP-online
eMJV & ZZS	<i>Algemene Gegevens</i> <i>Zzs_lucht</i> <i>Zzs_water_indirect</i>	IenW (Rijksoverheid)
RVO - Energie IPEB meldingen		RVO
IvM		Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Kiwa		KIWA
RVO – Stalbezetting		RVO
SCIOS	Toestellen	SCIOS
Diergegevens (KRD)		I-GO
Energiegegevens netbeheerders		EDSN
Natura 2000		Natura 2000
DKK (Digitale Kadastrale Kaart)		Kadaster

De bovenstaande bronnen waarbij een specificatie is ingevuld, bestaan uit meerdere datasets. De genoemde specificatie is de dataset waar we ons als eerste op richten.

Deze selectie van databronnen dekt het volledige spectrum van technische formaten, aanlevermethoden en juridische randvoorwaarden (zoals GLO en autorisaties). Door deze diversiteit integraal mee te nemen in het project, wordt een systeem gerealiseerd dat flexibel genoeg is om zowel generieke als dienstspecifieke data veilig en efficiënt te ontsluiten voor de gehele keten.

3.4 Metadatering

Om gestandaardiseerd metadata uit te wisselen tussen Data.OD en de dataportalen van de verschillende OD's maken we gebruik van de metadatastandaard DCAT-AP-NL-3.0. Dit is ook de overheidsstandaard voor het uitwisselen van datasets tussen catalogi.

De Engelse namen in onderstaande tabellen worden vertaald in de uiteindelijke interface.

(bron: [DCAT-AP-NL 3.0](#))

Klasse = Dataset

V/A/O*	Metadata-veld (DCAT)	Omschrijving
V	Access rights (public; restricted; non-public)	Deze eigenschap bevat informatie die aangeeft of de dataset openbaar toegankelijk is, toegangsbeperkingen heeft of niet openbaar is.
V	Contact point	Deze eigenschap bevat de contactinformatie waar eindgebruikers contact kunnen opnemen met vragen over de dataset.
V	Creator	De organisatie die verantwoordelijk is voor het creëren van de beschreven dataset.
V	Description	Deze eigenschap bevat een beschrijving van de inhoud van de dataset. Deze is bij voorkeur minimaal drie zinnen en maximaal één alinea lang (2000 karakters).
V	Identifier	Identifier wordt gebruikt voor de unieke identificatie van de dataset. Dit is bij voorkeur een persistente URI die via HTTP raadpleegbaar is (resolvable). Hier wordt de oorspronkelijke identificatie van de dataset overgenomen zoals de data-eigenaar deze gepubliceerd heeft.
V	Publisher	De organisatie die verantwoordelijk is voor de publicatie van de dataset.
V	Theme	Deze eigenschap bevat de categorie van de dataset.
V	Title	De naam van de beschreven dataset.
O	Frequency	Een indicatie van de frequentie waarmee de dataset wordt verversd.
A	Geographical coverage	Het geografische gebied waarop de gegevens in de dataset betrekking hebben.
O	Has version	Een gerelateerde dataset die een versie, editie of aanpassing is van de beschreven dataset.
O	keyword	Deze eigenschap bevat in het algemeen gebruikte woorden of geformaliseerde zinnen om een dataset, dataservice of datasetserie te beschrijven, die niet uit een controlled vocabulary komen.
	Version	
	Version notes	

**Verplicht/Aanbevolen/Optioneel volgens de DCAT-standaard. Alle in deze tabel opgenomen attributen worden aangeraden om op te nemen als metadata (in fase 1).*

Klasse = Distributie (kan meerdere distributies bevatten per dataset, bijvoorbeeld XML en CSV)

V/A/O*	Metadata-veld (DCAT)	Omschrijving
V	Access URL	Deze eigenschap bevat de URL die toegang verschaft tot een distributie van de dataset.
V	License	De licentie waaronder de Distributie beschikbaar wordt gesteld.
O	Format	Het formaat van het bestand in de distributie. Bijvoorbeeld CSV of JPG.
O	Has policy	Het beleid dat de rechten uitdrukt die geassocieerd zijn met de distributie als de [ODRL] -vocabulaire wordt gebruikt.

**Verplicht/Aanbevolen/Optioneel volgens de DCAT-standaard. Alle in deze tabel opgenomen attributen worden aangeraden om op te nemen als metadata (in fase 1).*

Feature catalog

Naast metadatering van de dataset als geheel, willen we ook functionele beschrijvingen aanbieden van de onderliggende velden (feature catalog). Met andere woorden, welke velden bevat de dataset en wat betekenen deze velden. DCAT is niet ontworpen om ook functionele beschrijvingen van de onderliggende velden te faciliteren. Er wordt in fase 1 nagedacht over een passende vorm.

Gebruik andere OD's

Andere OD's kunnen deze metadata gebruiken om hun de datasets in hun eigen omgeving te voorzien van metadata, mochten zij daar klaar voor zijn.

3.5 Functionele en niet-functionele vereisten

Functionele vereisten

- Data.OD moet in staat zijn om datasets geautomatiseerd binnen te halen.
- Op Data.OD kunnen datasets handmatig worden toegevoegd.
- Data.OD slaat dataset in ruwe vorm op (AS-IS)
- Data.OD kan ruwe vorm in ander formaat opslaan (zonder inhoudelijke wijzigingen)
- Opgeslagen datasets kunnen worden opgehaald door gebruikers van DCMR en OD's aangesloten bij I-GO.
- Per dataset kunnen meerdere distributievormen worden aangeboden (bijv XML en CSV)
- Data.OD is in staat om structurele wijzigingen in datasets op te merken
- Wanneer een dataset structureel is gewijzigd door de bronhouder, zal er op Data.OD een nieuwe versie van de dataset worden aangemaakt.
- Gebruikers van aangesloten OD's kunnen oude versies blijven gebruiken.
- Beheerders van Data.OD kunnen de metadata van datasets handmatig aanpassen
- Gebruikers van Data.OD kunnen de metadata PER datasets downloaden of binnenhalen.
- Gebruikers kunnen de beschikbare datasets bekijken via een interface
- Gebruikers kunnen de beschikbare datasets ophalen via een interface

Niet-functionele vereisten

In fase 1 zal er nauwkeuriger naar de niet-functionele eisen worden gekeken. Deze eisen op het gebied van gebruiksvriendelijkheid, latency, schaalbaarheid en beheerbaarheid worden gaandeweg fase 1 beschreven.

Documentatie

Belangrijk uitgangspunt is dat documentatie geen bijproduct is, maar een expliciet resultaat. Iedere bron moet voorzien zijn van metadata, afspraken over beschikbaarheid, eigenaarschap en gebruiksvoorwaarden. Daarmee wordt voorkomen dat de voorziening organisch en ongedocumenteerd groeit, zoals in eerdere initiatieven deels is gebeurd.

4 Projectaanpak

We werken op een agile wijze vanuit hoogoverdoelen (Epics) die gerealiseerd worden door het opleveren van functionaliteit / deliverables (Features). Daartoe voert het projectteam activiteiten uit (User stories & Taken).

4.1 Epics en features

We werken agile. Dit betekent onder meer dat we de opgaven in fase 1 vertalen in een aantal Epics (subdoelen) en deze Epics weer onderverdelen in features (functionaliteiten/deliverables). De Epics lopen grotendeels parallel. In een planning (zie 4.2) bepalen we op hoofdlijnen wanneer welke Epics gerealiseerd worden en hoe deze in de tijd samenhangen met de andere Epics. De productowner bepaalt op basis van deze Epics en Features de user stories en taken (activiteiten die binnen een sprint gerealiseerd kunnen worden).

Epic 1. Data governance & juridische borging ingericht

Toelichting: Heldere afspraken over gebruik, eigenaarschap en compliance van de databronnen.

<i>Features:</i>
• Governance-structuur (rollen & processen)
• Proces GLO's / overeenkomsten
• Proces voor wijzigingen bij bronhouder
• Escalatieproces datakwaliteit
• Per bron
◦ Data-eigenaren
◦ Proces GLO's / overeenkomsten indien vereist van bronhouder
◦ Doelbinding per dataset
◦ Autorisatie matrix
◦ Gebruiksvoorwaarden en autorisaties

Epic 2. Technisch fundament gerealiseerd

Toelichting: Een robuuste, schaalbare Azure-omgeving waarin databronnen veilig en beheerst kunnen worden ontsloten.

<i>Features:</i>
• Azure-tenant / landing zone
• Besluit type cloud
• Data-opslag
• Ontsluitingsmechanismen
• Monitoring & logging
• Platform security
• Netwerk en toegang

Epic 3. Geprioriteerde 15 databronnen ontsloten

Toelichting: 15 prioritaire databronnen geautomatiseerd binnenhalen en data beschikbaar stellen "as-is".

<i>Features:</i>
• Data-innameprocessen
• Koppeling
• Dataload (initieel + periodiek)
• Versiebeheer
• Meerdere vormen (bijv. XML + tabel)
• Technische ontsluiting gedocumenteerd
• Proces veranderingen brondata

Epic 4. Metadata & documentatie van datasets gestandaardiseerd

Toelichting: Iedere dataset voorzien van consistente, herbruikbare metadata (DCAT-AP-NL).

<i>Features:</i>
• Metadata-model (DCAT-AP-NL 3.0)
• Beheermogelijkheden voor wijziging metadata
• Documentatiestandaard
• Per bron:
○ Metadata-opslag en beheer ingericht
○ Metadata vastgelegd en ontsloten
○ Featurecatalogus

Epic 5. Toegang en ontsluiting ingeregeld

Toelichting: Gebruikers van DCMR en I-GO kunnen datasets eenvoudig vinden en gebruiken.

<i>Features:</i>
• Gebruikersinterface (catalogus)
• Beschikbare datasets in overzicht
• Zoek- en filterfunctionaliteit
• Functionaliteit dataset downloaden / ophalen (API / bestand)
• Proof of concept - gebruik van datasets via Data.OD getest
• Autorisatie en toegangsbeheer per gebruiker/dienst
• Gebruikersondersteuning (handleidingen, onboarding)
• Logging van onbevoegd gebruik (AVG-proof logs)

Epic 6. Architectuur & kaders geborgd

Toelichting: Keuzes zijn consistent, toekomstvast en compliant.

<i>Features:</i>
• Grondslag van het platform
• Architectuurprincipes (bijv. common ground)
• Enterprise-architectuur positie Data.OD
• Referentie-architectuur (logisch + technisch)
• Kaderdocument (NORA, BIO, AVG)

• Architectuurgovernance ingericht (reviewmomenten)
• Privacy & security by design geborgd
• Architectuurkeuzes gedocumenteerd
• Niet-functionele vereisten uitgewerkt

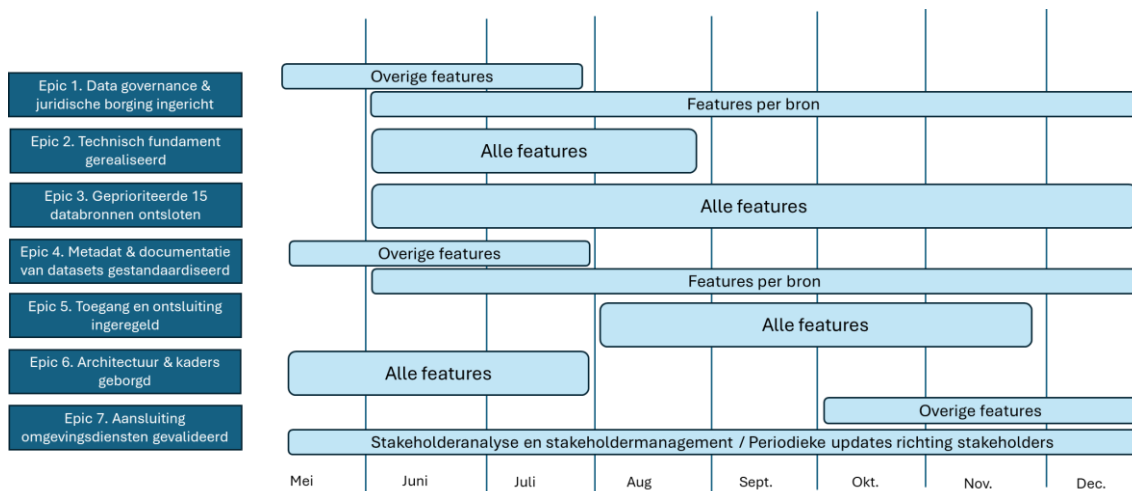
Epic 7. Aansluiting omgevingsdiensten gevalideerd

Toelichting: Schaalbaarheid voorziening gevalideerd.

<i>Features:</i>
• “How to connect” gedocumenteerd
• Stakeholderanalyse (intern & extern) en stakeholdermanagement
• Periodieke updates richting stakeholders
• Pilot buiten DCMR/I-GO
• Community / kennisdeling opgezet
• Randvoorwaarden beheerorganisatie beschreven
• Opschaling na fase 1 – plan van aanpak fase 2

4.2 Indicatieve planning

De Epics uit 4.1 zijn in onderstaande indicatieve planning opgenomen. Deze planning wordt tijdens de 1e sprint door de Product Owner met het projectteam aangescherpt. We verwachten een doorlooptijd van 8 sprints, ieder van 4 weken doorlooptijd.

5 Governance en projectorganisatie

5.1 Projectstructuur

De projectorganisatie bestaat uit een stuurgroep, een Product Owner/projectleider, een Scrum Master en een multidisciplinair projectteam.

De **stuurgroep**, bestaande uit vertegenwoordigers van DCMR en ODDV/I-GO, is verantwoordelijk voor strategische keuzes, budgetbewaking en scopebesluiten.

De **Product Owner** is verantwoordelijk voor inhoudelijke prioritering van Epics, Features en daarbinnen uitgewerkte activiteiten (user stories en taken), stakeholdermanagement en externe afstemming (waaronder Omgevingsdienst NL en bronhouders). Voor de Product Owner wordt een inzet geraamd van 12 uren per week.

De **Scrum Master** begeleidt het team, faciliteert het ontwikkelproces en borgt de agile werkwijze. Daarnaast werkt de Scrum Master mee met de activiteiten van het team. Voor de Scrum Master ramen we een inzet van 8 uur per week.

Het multidisciplinair **projectteam** werkt tezamen aan de activiteiten die door de Product Owner geprioriteerd zijn. Het team bestaat naast Product Owner en Scrum Master uit de volgende functies:

- **Informatieanalist:** vertaalt businessbehoeften naar concrete data- en informatie-eisen
 - o Ophalen en analyseren van informatiebehoeften bij DCMR en I-GO OD's. Vertalen van use cases naar requirements voor datasets, metadata en ontsluiting.
 - o Opstellen van functionele beschrijvingen van datasets (inhoud, betekenis, gebruik).
 - o Afstemmen van definities, doelbinding en gebruikscontext per dataset.
 - o Ondersteunen bij prioritering van databronnen (o.a. gebruik, impact).
 - o Beheren van metadata-afspraken en dataclassificaties
 - o Uitwerken van gebruikersscenario's voor catalogus, API's en datagebruik.
 - o Controleren of opgeleverde data aansluit bij de informatiebehoefte (validatie).
- **Data en infrastructuur specialist / data-engineer:** realiseert het technische fundament en datastromen
 - o Inrichten van de Azure-omgeving (tenant, landing zone, storage, security)
 - o Ontwikkelen van koppelingen met externe databronnen Inrichten van data-inname (initieel + periodiek) en dataload-processen
 - o Implementeren van opslagstructuur
 - o Realiseren van ontsluiting
 - o Inrichten van monitoring, logging en foutafhandeling
 - o Detecteren en verwerken van wijzigingen in brondata
 - o Testen, valideren en optimaliseren van performance en betrouwbaarheid
- **Data-governance medewerker:** borgt afspraken, compliance en verantwoord datagebruik
 - o Inrichten en beheren van governance-structuur (rollen, processen)
 - o Opstellen en beheren van GLO's en andere overeenkomsten per databron
 - o Vastleggen van data-eigenaarschap, doelbinding en gebruiksvoorwaarden
 - o Toezien op naleving van AVG, BIO en andere kaders (compliance by design)
 - o Inrichten van processen voor datakwaliteit en escalaties
 - o Afstemmen met bronhouders en stakeholders over datagebruik
 - o Ondersteunen bij autorisatie- en toegangsbeleid

- **Architect:** bewaakt samenhang, toekomstvastheid en kaders van de oplossing
 - o Opstellen en bewaken van architectuurprincipes en -kaders
 - o Ontwerpen van de basis architectuur voor Data.OD
 - o Positioneren van Data.OD binnen het bredere landschap van omgevingsdiensten
 - o Maken van keuzes voor cloudinrichting en integratiepatronen
 - o Borgen van privacy & security by design in de architectuur
 - o Toetsen van ontwerpen en oplossingen aan architectuurkaders
 - o Inrichten van architectuurgovernance (reviewmomenten, besluitvorming)
 - o Documenteren van architectuurkeuzes en zorgen voor consistentie

Waar nodig wordt juridische, communicatieve of andere expertise toegevoegd of ad hoc betrokken door het team. Hiervoor ramen we gemiddeld 4 uren per week.

Het team werkt op een agile manier, in iteraties met duidelijke controle slagen c.q. feedback momenten. We passen elementen uit Scrum toe om structuur en voorspelbaarheid te geven aan onze werkwijze: we werken met sprints van 4 weken met voortgangsstandup en evaluatiemomenten met het projectteam, een backlog met geprioriteerde activiteiten, periodieke verantwoording (terugkoppeling resultaten aan Stuurgroep en interne betrokkenen in sprint review). De Product Owner bepaalt bij aanvang van een sprint op basis van de Epics en Features (zie hoofdstuk 4) welke activiteiten prioriteit hebben. Aan het einde van de periode van 4 weken wordt in de sprint review het resultaat opgeleverd aan de Product Owner.

5.2 Datagovernance

Binnen het project worden uitgangspunten met betrekking tot Datagovernance opgesteld en ingevuld. Die hebben als doel:

- Grip op kwaliteit van data en rechtmatigheid van het gebruik van deze data door gebruikers bij individuele diensten.
- Eenduidig eigenaarschap van data en besluitvorming over aansluiting van nieuwe bronnen, beëindigen van aansluiting op bestaande bronnen en wijzigingen van de doorlevering van bronnen naar individuele diensten.
- Toekomstbestendig datagebruik

De volgende onderwerpen worden in fase 1 onderzocht en ingericht:

- Datadomeinen - zie scope (3.1): databronnen, datasets
- Rollen en verantwoordelijkheden: primaire governance rollen en ondersteunende functies
- Overlegstructuren: overleg – en besluitvormingsstructuren
- Processen: melden, besluitvorming, escalatie en communicatie (zie ook 5.3)
- Kaders: normerende principes en richtlijnen
- Instrumenten en tooling: ondersteunende instrumenten om governance uit te voeren en te monitoren (bv datacatalogus, gegevenswoordenboek)

Specifiek bij Rollen en verantwoordelijkheden dient data eigenaarschap ingevuld te worden. Deze rol is verantwoordelijk voor het signaleren van wijzigingen bij de bron, het beoordelen van impact en het escaleren van datakwaliteitsissues.

Daarnaast worden per dienst afspraken gemaakt over gebruik, autorisatie en doelbinding. Meerwaarde heeft het als GLO's met bronhouders centraal voorbereid kunnen worden, zodat individuele diensten niet afzonderlijk hoeven te onderhandelen met bronhouders. Soms zullen GLO's / machtigingen getekend worden tussen bronhouder en ODDV (namens andere gebruikers). Ook variaties zijn mogelijk, waarbij allen GLO's ondertekenen voordat data gebruikt kan worden of het gebruik van data alleen mogelijk is door de partijen die getekend hebben.

De governance-structuur moet zodanig worden ingericht dat toekomstige overdracht naar een landelijke regioorganisatie (bijv. Omgevingsdienst NL) mogelijk is.

Lessons learned vanuit I-GO worden expliciet meegenomen in de uitwerking. De organisatie van beheer valt in fase 2 en dus buiten scope van dit projectplan.

5.3 Relatie en communicatie met stakeholders

Binnen het project Data.OD is gerichte en consistente communicatie essentieel voor effectieve samenwerking, draagvlak en succesvolle implementatie. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen projectinterne, omgevingsdienst interne (DCMR, ODDV en op I-GO aangesloten OD's) en externe stakeholders. Samen zorgen deze communicatiestromen voor een goed afgestemde ontwikkeling én een succesvolle adoptie en opschaling van Data.OD.

Projectinterne communicatie

Dit betreft de communicatie met Stuurgroep én binnen multidisciplinaire projectteam (zie 5.1).

Doel van de communicatie

- Afstemming over voortgang, planning en prioriteiten (Epics en Features)
- Zorgen voor samenhang tussen business, techniek en governance
- Snel signaleren en oplossen van knelpunten
- Continu verbeteren van werkwijze en samenwerking

Wijze van communicatie

- Scrum-events (voortgangsstandup en evaluatiemomenten)
- Sprintplanning en refinement-sessies
- Inhoudelijke werksessies (bijv. architectuur, data, governance)
- Gebruik van gedeelde tooling en documentatie (backlog, documentatie, besluiten)

Omgevingsdienst interne communicatie

Dit betreft interne stakeholders binnen de betrokken omgevingsdiensten, zoals management, beleidsmedewerkers, gebruikers van data en interne dataplatformteams. In eerste instantie zien de gebruikers van data weinig verschil met de huidige data, omdat bestaand toegang tot databronnen van derden wordt omgelegd via Data.OD. Op middellange en langere termijn ervaren zij voordelen, doordat de data eenduidiger wordt opgeslagen, data-governance stabiel is ingericht én meta-data eenvoudiger beschikbaar wordt gesteld.

Doel van de communicatie:

- Informeren over voortgang, keuzes en impact van Data.OD
- Creëren van draagvlak en betrokkenheid bij de voorziening
- Afstemmen van behoeften, prioriteiten en randvoorwaarden
- Voorbereiden op gebruik en aansluiting (adoptie)
- Eenduidigheid in boodschap die zij ook extern communiceren

Wijze van communicatie

- Interne voortgangsupdates en presentaties
- Afstemmingsoverleggen met betrokken afdelingen en dataplatformteams
- Demonstraties van opgeleverde functionaliteit (bijv. via sprint reviews)
- Delen van documentatie, handleidingen en use cases
- Betrekken van gebruikers bij validatie en feedback

Externe communicatie

Externe stakeholders omvatten onder andere overige omgevingsdiensten, bronhouders, samenwerkingspartners en landelijke partijen. Communicatie richt zich vooral op de besluitvormers bij andere OD's, die op een later moment besluiten al dan niet gebruik te maken van Data.OD. Die communicatie verloopt rechtstreeks vanuit het projectteam, via de Stuurgroepleden en overige collega's die ook extern contact hebben met die besluitvormers bij andere OD's in bijv. provinciale en Landelijke overleggen.

Doel van de communicatie

- Bewustwording van de noodzaak van een gezamenlijk platform om toekomstgericht en data gedreven te kunnen werken.
- Informeren over voortgang, resultaten en mogelijkheden van Data.OD
- Met andere OD's en ODNL: opbouwen van draagvlak voor landelijke samenwerking door te laten zien wat impact van Data.OD is voor andere OD's en het stelsel, zowel in positieve zin (opbrengsten, lagere kosten) als in negatieve zin (investeringen, beheerkosten). Op basis van inhoudelijke kwaliteit en aantoonbare meerwaarde overtuigen we andere omgevingsdiensten om na fase 1 aan te sluiten.
- Met bronhouders: afstemmen van datalevering, gebruik en governance-afspraken.
- Ondersteunen van opschaling en aansluiting van nieuwe partijen.

Wijze van communicatie

- Periodieke updates (bijv. nieuwsbrieven, presentaties, stakeholderupdates, toelichting I-managers en ODNL ALV), met name gericht op OD's (buiten DCMR en de OD's die op I-GO zijn aangesloten).
- Persberichten (ook via LinkedIn kanalen van DCMR en OD's die op I-GO zijn aangesloten), in ieder geval na oplevering van 1^e resultaten (einde sprint 1 of 2) en na oplevering van het eindresultaat (einde sprint 8).
- Stakeholdergesprekken en afstemmingsoverleggen.
- Pilots met omgevingsdiensten buiten de initiële groep. Aan twee OD's (buiten DCMR en de OD's die op I-GO zijn aangesloten) wordt een deel van de data in Data.OD in de vorm van een pilot beschikbaar gesteld, zodat de aansluiting van andere OD's gevalideerd kan worden en de impact bij aansluiting beter in beeld komt.
- Beschikbaar stellen van onboardingmateriaal ("how to connect").

Gemeenten, provincies, Rijksinspecties en andere bestuurs- en strafrechtelijke samenwerkingspartners worden niet gezien als primaire stakeholders en worden zodoende niet actief bij de ontwikkeling van Data.OD betrokken.